

ചരമോപചാരം

മി. ചെയർമാൻ: ഓർഡർ... ഓർഡർ... മുൻ എം.എൽ.എ. എം. കെ. പ്രേംനാഥ് 2023 സെപ്റ്റംബർ 29-നും മുൻ എം.എൽ.എ. ആനത്തലവട്ടം ആനന്ദൻ 2023 ഒക്ടോബർ 5-നും മുൻ എം.എൽ.എ. ആർ. രാമചന്ദ്രൻ 2023 നവംബർ 21-നും മുൻമന്ത്രി പി. സിറിയക് ജോൺ 2023 നവംബർ 30-നും മുൻ എം.എൽ.എ കാനം രാജേന്ദ്രൻ 2023 ഡിസംബർ 8-നും മുൻ എം.എൽ.എ. കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ 2023 ഡിസംബർ 13-നും മുൻമന്ത്രി കെ. പി. വിശ്വനാഥൻ 2023 ഡിസംബർ 15-നും മുൻമന്ത്രി ടി. എച്ച്. മുസ്തഫ 2024 ജനുവരി 14-നും അന്തരിച്ചു.

എം. കെ. പ്രേംനാഥ്

പ്രമുഖ സോഷ്യലിസ്റ്റ് നേതാവും മുൻ എം.എൽ.എ.-യുമായ എം. കെ. പ്രേംനാഥ് 2023 സെപ്റ്റംബർ 29-ന് അന്തരിച്ചു.

സ്വാതന്ത്ര്യ സമരസേനാനിയായിരുന്ന ചോമ്പാലയിലെ കുന്നമ്പത്ത് നാരായണക്കുറുപ്പിന്റെയും പത്മാവതി അമ്മയുടെയും മകനായി ജനിച്ച എം. കെ. പ്രേംനാഥ് സോഷ്യലിസ്റ്റ് വിദ്യാർത്ഥി രാഷ്ട്രീയത്തിലൂടെയാണ് പൊതുരംഗത്തെത്തിയത്. ഇൻഡിപെൻഡന്റ് സ്റ്റുഡന്റ്സ്

ഓർഗനൈസേഷന്റെ സംസ്ഥാന പ്രസിഡന്റായിരുന്ന പ്രൊഫ. മടപ്പള്ളി ഗവൺമെന്റ് കോളേജിൽനിന്ന് ബിരുദം, കേരള സർവ്വകലാശാലയിൽനിന്ന് ചരിത്രത്തിൽ ബിരുദാനന്തര ബിരുദം, കാലിക്കറ്റ് സർവ്വകലാശാലയിൽനിന്ന് ഇംഗ്ലീഷിൽ പോസ്റ്റ് ഗ്രാജുവേറ്റ് ഡിപ്ലോമ, ഭാരതീയ വിദ്യാഭവനിൽനിന്ന് പത്രപ്രവർത്തനത്തിൽ പി.ജി. ഡിപ്ലോമ എന്നിവ കരസ്ഥമാക്കി. തിരുവനന്തപുരം ലോ കോളേജിൽനിന്ന് നിയമബിരുദം നേടിയശേഷം വടകരയിൽ അഭിഭാഷകനായി പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ച പ്രൊഫ. യുവജനതാദൾ സംസ്ഥാന സെക്രട്ടറി, വൈസ് പ്രസിഡന്റ്, ദേശീയസമിതി അംഗം, ജനതാദൾ സംസ്ഥാന ജനറൽ സെക്രട്ടറി, വൈസ് പ്രസിഡന്റ്, ജില്ലാ പ്രസിഡന്റ് തുടങ്ങിയ നിലകളിൽ പ്രവർത്തിച്ചു. 1976-ൽ അടിയന്തരാവസ്ഥയ്ക്കെതിരെ നിയമം ലംഘിച്ച് കോഴിക്കോട് ജാഥ നടത്തി അറസ്റ്റ് വരിച്ച് പോലീസ് മർദ്ദനത്തിനിരയായി. പ്രമുഖ സോഷ്യലിസ്റ്റ് നേതാവായ ജോർജ് ഫെർണാണ്ടസുമായി അടുത്ത ബന്ധം പുലർത്തിയ പ്രൊഫ. ഒട്ടേറെ വിദ്യാർത്ഥി-യുവജന സമരങ്ങൾക്ക് നേതൃത്വം നൽകി. 2006-ൽ വടകര നിയോജകമണ്ഡലത്തിൽനിന്ന്

ജനതാദൾ (എസ്)ന്റെ പ്രതിനിധിയായാണ് പന്ത്രണ്ടാം കേരള നിയമസഭാംഗമായി പ്രോനാഥ് തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടത്.

വടകര റൂറൽ ബാങ്ക് പ്രസിഡന്റ്, 'സ്വാതന്ത്ര്യഭൂമി' മാസികയുടെ പത്രാധിപർ, തിരുവനന്തപുരം പാപ്പനംകോട് എഞ്ചിനീയറിംഗ് കോളേജ് ഡയറക്ടർ, കെ.എസ്.ആർ.ടി.സി. എംപ്ലോയീസ് യൂണിയൻ എച്ച്.എം.എസ്. സംസ്ഥാന പ്രസിഡന്റ്, ഗ്രാമകേളി സംസ്ഥാന പ്രസിഡന്റ് എന്നീ നിലകളിലും പ്രവർത്തിച്ച പ്രോനാഥ് “ സ്വാതന്ത്ര്യം തന്നെ അമൃതം” എന്ന പുസ്തകവും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. തീർത്തും ലളിത ജീവിതം നയിച്ച മനുഷ്യസ്നേഹിയും പരിശ്രമശാലിയുമായ ഒരു നേതാവിനെയാണ് അഡ്വ. എം. കെ. പ്രോനാഥിന്റെ നിര്യാണത്തിലൂടെ നമുക്ക് നഷ്ടമായിരിക്കുന്നത്.

ആനത്തലവട്ടം ആനന്ദൻ

കേരളത്തിലെ തൊഴിലാളി സമരങ്ങളിലെ ഊർജ്ജസ്വലനായ നേതാവും മുൻ എം.എൽ.എ.-യുമായ ആനത്തലവട്ടം ആനന്ദൻ 2023 ഒക്ടോബർ 5-ന് അന്തരിച്ചു.

ചിറയിൻകീഴ് ആനത്തലവട്ടത്ത് വി. കൃഷ്ണന്റെയും നാണി അമ്മയുടെയും മകനായി 1937 ഏപ്രിൽ 22-ന് ജനിച്ച ആനത്തലവട്ടം ആനന്ദൻ സ്കൂൾ

പഠനകാലത്തുതന്നെ രാഷ്ട്രീയപ്രവർത്തനത്തിൽ സജീവമായിരുന്നു. കയർത്തൊഴിലാളിയായിരിക്കെ തൊഴിലാളി സംഘടനാപ്രവർത്തനം തുടങ്ങിയ അദ്ദേഹം 1954-ൽ ഒരണ കൂടുതൽ കൂലിക്കുവേണ്ടി നടന്ന കയർത്തൊഴിലാളി പണിമുടക്കിന് നേതൃത്വം നൽകി. ആനത്തലവട്ടം ആനന്ദന്റെ രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ ആദ്യപടിയായിരുന്നു ആ സമരം. 1956-ൽ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയിൽ അംഗമായ അദ്ദേഹം 1958-ൽ നാട്ടുകാരെ സംഘടിപ്പിച്ച് ആനത്തലവട്ടത്ത് ആദ്യത്തെ കയർ സഹകരണ സംഘം രൂപീകരിക്കുകയും അതിന്റെ പ്രസിഡന്റാവുകയും ചെയ്തു. തുടർന്ന് കയർത്തൊഴിലാളികൾക്ക് സ്ഥിരമായ തൊഴിലും മാന്യമായ വേതനവും ഉറപ്പാക്കാനുള്ള അക്ഷീണമായ പോരാട്ടത്തിനിടെ നിരവധി തവണ അറസ്റ്റും ജയിൽവാസവും നേരിട്ട ആനന്ദൻ അടിയന്തരാവസ്ഥക്കാലത്ത് പിടികിട്ടാപ്പുള്ളിയായി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെടുകയും 1976-ൽ അറസ്റ്റിലാകുകയും അടിയന്തരാവസ്ഥ പിൻവലിക്കുന്നതുവരെ ജയിൽവാസം അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്തു.

കെ.എസ്.ആർ.ടി.സി. ജീവനക്കാർ, മോട്ടോർ വാഹന

തൊഴിലാളികൾ, തെങ്ങുകയറ്റ തൊഴിലാളികൾ തുടങ്ങി അസംഘടിത

മേഖലകളിലെ നിരവധി തൊഴിലാളി സംഘടനകളുടെ നേതാവായി മാറിയ ആനത്തലവട്ടം ആനന്ദൻ സി.പി.ഐ.(എം) ചിറയിൻകീഴ് ബ്രാഞ്ച് സെക്രട്ടറിയിൽനിന്നും പടിപടിയായി ഉയർന്ന് 1971-ൽ സി.പി.ഐ.(എം) തിരുവനന്തപുരം ജില്ലാ കമ്മിറ്റി അംഗവും 1984-ൽ സംസ്ഥാനകമ്മിറ്റി അംഗവും 2009-ൽ സംസ്ഥാന സെക്രട്ടേറിയറ്റ് അംഗവുമായി. സി.പി.ഐ.(എം) സംസ്ഥാന സമിതിയിലെ പ്രത്യേക ക്ഷണിതാവ്, സി.ഐ.ടി.യു. സംസ്ഥാന പ്രസിഡന്റ്, കയർ അപ്പെക്സ് ബോഡി വൈസ് ചെയർമാൻ എന്നീ നിലകളിൽ രാഷ്ട്രീയ, ട്രേഡ് യൂണിയൻ രംഗങ്ങളിൽ സജീവമായി തുടർന്നുവരികയായിരുന്നു.

1979 മുതൽ 1984 വരെ ചിറയിൻകീഴ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റായിരുന്ന ആനത്തലവട്ടം ആനന്ദൻ 1987, 1996, 2006 എന്നീ വർഷങ്ങളിൽ ആറ്റിങ്ങൽ നിയോജകമണ്ഡലത്തിൽനിന്നും വിജയിച്ച് എട്ട്, പത്ത്, പന്ത്രണ്ട് എന്നീ കേരള നിയമസഭകളിൽ അംഗമായി. നിയമസഭയിലെ കയർത്തൊഴിലാളികളുടെ ശബ്ദമായിരുന്നു അദ്ദേഹം. 2006 മുതൽ 2011 വരെ വി. എസ്. അച്യുതാനന്ദൻ മന്ത്രിസഭയുടെ കാലയളവിൽ സി.പി.ഐ.(എം) ചീഫ് വിപ്പായി പ്രവർത്തിച്ച അദ്ദേഹം കയർഫെഡ്

ചെയർമാൻ, കയർബോർഡ് ചെയർമാൻ, കയർബോർഡ് വൈസ് ചെയർമാൻ എന്നീ നിലകളിലും പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. നിയമസഭാ എസ്റ്റിമേറ്റ്സ് കമ്മിറ്റിയുടെയും പബ്ലിക് അണ്ടർടേക്കിംഗ്സ് കമ്മിറ്റിയുടെയും പരിസ്ഥിതി കമ്മിറ്റിയുടെയും ചെയർമാനായിരുന്ന ആനത്തലവട്ടം ആനന്ദൻ പബ്ലിക് അക്കൗണ്ട്സ് കമ്മിറ്റി അംഗമായും പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. കേന്ദ്രസർക്കാരിന്റെ കയർ മിത്ര ഉൾപ്പെടെ നിരവധി അവാർഡുകളും ആനത്തലവട്ടത്തെ തേടിയെത്തി.

മാർക്സിസം, ലേനിനിസത്തെ കുറിച്ചുള്ള ഉൾക്കാഴ്ച അദ്ദേഹത്തെ പാർട്ടി പ്രവർത്തകരുടെ പ്രിയങ്കരനായ അധ്യാപകനാക്കി മാറ്റി. പഠയാനുള്ളത് കൃത്യമായി പഠയാനാകുമെന്നതാണ് ആനത്തലവട്ടത്തെ നേതാവായി മാറ്റിയത്. അത് പാർട്ടി വേദിയിലായാലും പൊതുയോഗ വേദിയിലായാലും ചാനൽ ചർച്ചയിലായാലും അദ്ദേഹത്തിന് കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഒരിടത്തും ഇടറിപ്പോകുകയോ ആത്മക്ഷോഭത്താൽ മുറിഞ്ഞുപോകുകയോ ചെയ്യാത്ത വാക്കുകളായിരുന്നു ആനത്തലവട്ടത്തിന്റെ കരുത്ത്. എല്ലാ വിഭാഗം തൊഴിലാളികളും തന്റെ വർഗ്ഗത്തിന്റെ ഭാഗമാണെന്ന് വിശ്വസിച്ച അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം കക്ഷിരാഷ്ട്രീയത്തിന് അതീതമായി

അവർക്കായുള്ള പോരാട്ടംകൊണ്ട് സമ്പന്നമായിരുന്നു. സമരമുഖങ്ങളിൽ തൊഴിലാളി വർഗത്തിന്റെ താൽപ്പര്യങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കാൻ വിട്ടുവീഴ്ചയില്ലാതെ പൊരുതിയ ആനന്തവട്ടം ആനന്ദന്റെ നിര്യാണത്തിലൂടെ ഇടതുപക്ഷ പ്രസ്ഥാനത്തെ ആശയതലത്തിൽ സജ്ജമാക്കുന്നതിന് അവിസ്മരണീയ സംഭാവന നൽകിയ നേതാവിനെയും മികച്ച ഒരു നിയമസഭാ സാമാജികനേയുമാണ് നമുക്ക് നഷ്ടമായിരിക്കുന്നത്.

ആർ. രാമചന്ദ്രൻ

സി.പി.ഐ. സംസ്ഥാന കൗൺസിൽ അംഗവും മുൻ എം.എൽ.എ.-യുമായിരുന്ന ആർ. രാമചന്ദ്രൻ 2023 നവംബർ 21-ന് അന്തരിച്ചു.

കരുനാഗപ്പള്ളി കല്ലേലിഭാഗം കളത്തിൽ വീട്ടിൽ രാഘവൻ ഉണ്ണിത്താന്റെയും ഈശ്വരി അമ്മയുടെയും രണ്ടാമത്തെ മകനായി 1952 ഒക്ടോബർ 15-ന് ജനിച്ച രാമചന്ദ്രൻ വിദ്യാഭ്യാസകാലത്തുതന്നെ ഇടതുപക്ഷ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ ആകൃഷ്ടനായി. എ.ഐ.എസ്.എഫ്.-ലൂടെ രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ച അദ്ദേഹം പിന്നീട് എ.ഐ.എസ്.എഫ്. സംസ്ഥാന ജോയിന്റ് സെക്രട്ടറിയും സംസ്ഥാന കമ്മിറ്റി അംഗവുമായി പ്രവർത്തിച്ചു. 1978-ൽ സി.പി.ഐ. കരുനാഗപ്പള്ളി താലൂക്ക് കമ്മിറ്റി സെക്രട്ടറിയും

തുടർന്ന് 1982-ൽ ചവറ മണ്ഡലം സെക്രട്ടറിയുമായ രാമചന്ദ്രൻ 1991-ൽ പന്മന ഡിവിഷനിൽനിന്നും കൊല്ലം ജില്ലാ കൗൺസിലിലേയ്ക്കും 2000-ത്തിൽ തൊടിയൂർ ഡിവിഷനിൽനിന്ന് കൊല്ലം ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിലേയ്ക്കും തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. 2004-ൽ കൊല്ലം ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് വൈസ് പ്രസിഡന്റായും അദ്ദേഹം തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

ഫാമിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെയും സിഡ്കോയുടേയും ചെയർമാനായി പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുള്ള രാമചന്ദ്രൻ സി.പി.ഐ. സംസ്ഥാന കൗൺസിൽ അംഗവും സംസ്ഥാന എക്സിക്യൂട്ടീവ് അംഗവുമായും പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. 2012 മുതൽ 2016 വരെ സി.പി.ഐ. കൊല്ലം ജില്ലാ സെക്രട്ടറിയായിരുന്ന രാമചന്ദ്രൻ 2016-ൽ കരുനാഗപ്പള്ളിയിൽനിന്ന് പതിനാലാം കേരള നിയമസഭയിലേയ്ക്ക് തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു.

കരുനാഗപ്പള്ളി അർബൻ സഹകരണ ബാങ്ക് പ്രസിഡന്റ്, തൊടിയൂർ സർവ്വീസ് സഹകരണ ബാങ്ക് പ്രസിഡന്റ് എന്നീ നിലകളിൽ പ്രവർത്തിച്ച രാമചന്ദ്രൻ കെ.എം.എം.എൽ. യൂണിയൻ നേതാവ് എന്ന നിലയിൽ കരിമണൽ ഖനനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സങ്കീർണ്ണ വിഷയങ്ങളിലെ അവസാനവാക്കായിരുന്നു. മികച്ച ഒരു പൊതുപ്രവർത്തകനെയും

സഹകാരിയെയാണ് ആർ. രാമചന്ദ്രൻ്റെ നിര്യാണത്തിലൂടെ നമുക്ക് നഷ്ടമായിരിക്കുന്നത്.

പി. സിറിയക് ജോൺ

മുതിർന്ന കോൺഗ്രസ് നേതാവും മുൻമന്ത്രിയും ആയ പി. സിറിയക് ജോൺ 2023 നവംബർ 30-ന് അന്തരിച്ചു.

1933 ജൂൺ 11-ന് ജോൺ-മറിയമ്മ ദമ്പതികളുടെ മകനായി ജനിച്ച സിറിയക് ജോൺ ചെറുപ്രായത്തിൽത്തന്നെ കോൺഗ്രസ് പ്രസ്ഥാനത്തിൽ ആകൃഷ്ടനായി പൊതുരംഗത്തെത്തി. കോട്ടയം ജില്ലയിലെ പാലമരങ്ങാട്ടുപള്ളിയിൽനിന്ന് എസ്.എസ്.എൽ.സി. വരെയുള്ള പഠനത്തിനുശേഷം വയനാട്ടിലെ കട്ടിപ്പാറയിലേയ്ക്ക് കുടിയേറിയ സിറിയക് ജോൺ ആദ്യം തന്റെ പിതാവിനോടൊപ്പം കാർഷികവൃത്തിയിലാണ് ശ്രദ്ധിച്ചത്. തുടർന്ന് കോൺഗ്രസിൻ്റെ താമരശ്ശേരി മണ്ഡലം പ്രസിഡന്റായ അദ്ദേഹം കൽപ്പറ്റ മണ്ഡലത്തിൽനിന്ന് 1970-ൽ ആദ്യമായി നാലാം കേരള നിയമസഭയിലേയ്ക്ക് തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. തിരുവമ്പാടി മണ്ഡലം നിലവിൽവന്നപ്പോൾ 1977, 1980, 1982 വർഷങ്ങളിലായി തുടർച്ചയായി മൂന്നുതവണ അവിടെനിന്നുള്ള നിയമസഭാംഗമായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു.

1982-ൽ കരുണാകരൻ മന്ത്രിസഭയിൽ കൃഷി വകുപ്പ് മന്ത്രിയായെങ്കിലും ഒന്നര വർഷത്തിനുശേഷം രാജിവെച്ചു. പിന്നീട് ജോസ് കുറ്റ്യാനി, കെ. കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ എന്നിവരോടൊപ്പം കോൺഗ്രസ് വിട്ട സിറിയക് ജോൺ, കോൺഗ്രസ് (എസ്)-ൽ ചേർന്നു. കോൺഗ്രസ് (എസ്) സംസ്ഥാന വൈസ് പ്രസിഡന്റായിരുന്ന അദ്ദേഹം കോൺഗ്രസ് (എസ്), എൻ.സി.പി.-യിൽ ലയിച്ചപ്പോൾ എൻ.സി.പി. സംസ്ഥാന ജനറൽ സെക്രട്ടറിയും തുടർന്ന് സംസ്ഥാന പ്രസിഡന്റുമായി. പിന്നീട് കോൺഗ്രസ്സിൽ തിരിച്ചെത്തിയ സിറിയക് ജോൺ ദീർഘകാലം കെ.പി.സി.സി. നിർവ്വാഹക സമിതി അംഗമായിരുന്നു. കർഷക കോൺഗ്രസ് സംസ്ഥാന പ്രസിഡന്റ് സ്ഥാനവും വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. താമരശ്ശേരി സർവ്വീസ് സഹകരണ ബാങ്ക് പ്രസിഡന്റ്, കേരള സംസ്ഥാന സഹകരണ മാർക്കറ്റിംഗ് ഫെഡറേഷൻ പ്രസിഡന്റ്, റബ്ബർ ബോർഡ് അംഗം എന്നീ നിലകളിലും സിറിയക് ജോൺ പ്രവർത്തിച്ചു.

മലയോര കുടിയേറ്റ മേഖലയിൽ നിന്ന് ഉയർന്നുവന്ന് സംസ്ഥാന രാഷ്ട്രീയത്തിൽ വ്യക്തിമുദ്ര പതിപ്പിച്ച സിറിയക് ജോണിന്റെ വിധോഘ്നത്തിലൂടെ ലാളിത്യം കൈമുതലാക്കിയ മികച്ച പൊതുപ്രവർത്തകനെന്നാണ് നമുക്ക് നഷ്ടമായിരിക്കുന്നത്.

കാനം രാജേന്ദ്രൻ

സി.പി.ഐ. സംസ്ഥാന സെക്രട്ടറിയും ദേശീയ സെക്രട്ടേറിയറ്റംഗവും മുൻ എം.എൽ.എ-യുമായ കാനം രാജേന്ദ്രൻ 2023 ഡിസംബർ 8-ന് അന്തരിച്ചു.

കോട്ടയം ജില്ലയിൽ വാഴൂർ കാനം കൊച്ചുകുളപ്പുരയിൽ പരമേശ്വരൻ നായർ-ചെല്ലമ്മ ദമ്പതികളുടെ മകനായി 1950 നവംബർ 10-ന് ജനിച്ച കാനം പഠനകാലത്തുതന്നെ രാഷ്ട്രീയപ്രവർത്തനത്തിൽ സജീവമായിരുന്നു.

പത്തൊൻപതാം വയസ്സിൽ എ.ഐ.എസ്.എഫ്. സംസ്ഥാന സെക്രട്ടറിയായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. തുടർന്ന് ഇരുപത്തിമൂന്നാം വയസ്സിൽ എ.ഐ.വൈ.എഫ്. സംസ്ഥാന സെക്രട്ടറിയായ അദ്ദേഹം തന്റെ യുവജന സംഘടനയെ കേരളത്തിൽ വേരോട്ടമുള്ളതാക്കുന്നതിൽ നിർണ്ണായക പങ്ക് വഹിച്ചു. അതിനുള്ള അംഗീകാരമായി കാനം തന്റെ ഇരുപത്തിയഞ്ചാം വയസിൽ സി.പി.ഐ. സംസ്ഥാന സെക്രട്ടേറിയറ്റ് അംഗമായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു.

കേരളത്തിലെ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ സ്ഥാപക നേതാക്കളും മുൻനിരക്കാരുമായിരുന്ന എൻ. ഇ. ബാലറാം, എം. എൻ. ഗോവിന്ദൻ നായർ,

സി. അച്യുതമേനോൻ, ടി. വി. തോമസ്, പി. കെ. വാസുദേവൻ നായർ.,
 വെളിയം ഭാർഗവൻ എന്നീ മഹാരഥന്മാർക്കൊപ്പമുള്ള
 പ്രവർത്തനാനുഭവങ്ങളിലൂടെ കാനത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയ ജീവിതം കൂടുതൽ
 തിളക്കമാർന്നതായി. രണ്ടുതവണ സി.പി.ഐ. കോട്ടയം ജില്ലാ
 സെക്രട്ടറിയായ കാനം 1982-ലും 1987-ലും വാഴൂരിനെ പ്രതിനിധീകരിച്ച്
 ഏഴ്, എട്ട് നിയമസഭകളിലായി ബഹുവർഷം നിയമസഭാംഗമായി.
 അതിനിടയിൽ തൊഴിലാളി സംഘടനത്തിൽ ശ്രദ്ധയൂന്നിയ കാനം,
 2006-ൽ എ.ഐ.ടി.യു.സി. സംസ്ഥാന ജനറൽ സെക്രട്ടറിയായി.
 തൊഴിലാളി നേതാവായിരിക്കെ, അസംഘടിത മേഖലകളിൽ നിരവധി
 തൊഴിലാളി സംഘടനകൾക്ക് രൂപം നൽകുന്നതിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ചു.
 പുതുതലമുറ ബാങ്കിംഗ്, ഓൺലൈൻ വിപണനം, കലാപ്രവർത്തകർ,
 സിനിമാ സാങ്കേതികരംഗത്തു മുൾപ്പെടെ ആദ്യമായി തൊഴിലാളി സംഘടന
 രൂപീകരിച്ചത് കാനം രാജേന്ദ്രൻ എ.ഐ.ടി.യു.സി. സംസ്ഥാന ജനറൽ
 സെക്രട്ടറിയായ കാലത്തായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെ സംസ്ഥാനത്തെ
 തൊഴിലാളികളുടെ അവകാശ സമരങ്ങളുടെ മുന്നണിയിലും കാനം എന്ന പേര്

അടയാളപ്പെടു. സി.പി.ഐ.-യുടെ മുഖപത്രമായ ജനയുഗത്തിന്റെ ചീഫ് എഡിറ്ററുമായിരുന്നു കാനം രാജേന്ദ്രൻ.

2015-ൽ കോട്ടയം സമ്മേളനത്തിൽ സി.പി.ഐ. സംസ്ഥാന സെക്രട്ടറിയായ കാനം പിന്നീട് രണ്ട് തവണകൂടി തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെടുകയും തന്റെ അവസാന നാൾ വരെ ആ പദവിയിൽ തുടരുകയും ചെയ്തു. കേരളത്തിലെ ഇടതുപക്ഷ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ സി.പി.ഐ.-യുടെ പ്രസക്തിയും പ്രാധാന്യവും സ്ഥാപിച്ചെടുക്കുന്നതിൽ കരുത്തുറ്റ നേതൃപാടവം കാട്ടിയ കാനം രാജേന്ദ്രന്റെ ആകസ്മിക വിധോഗം സി.പി.ഐ. എന്ന രാഷ്ട്രീയ പ്രസ്ഥാനത്തിന് മാത്രമല്ല, രാഷ്ട്രീയ കേരളത്തിന് ഒന്നാകെ കനത്ത നഷ്ടമാണ്.

കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ

സി.പി.ഐ.(എം.) മുൻ സംസ്ഥാന കമ്മിറ്റിയംഗവും തൃക്കരിപ്പൂർ എം.എൽ.എ.-യും ആയിരുന്ന കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ 2023 ഡിസംബർ 13-ന് അന്തരിച്ചു.

ചെറുവത്തൂർ തുരുത്തി കുണ്ടൻമാടിലെ കെ. വി. കുഞ്ഞമ്പു വൈദ്യരുടെയും കെ. കുഞ്ഞിമാണിക്കുത്തിന്റെയും മകനായി 1943 നവംബർ

10-ന് കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ ജനിച്ചു. വിദ്യാർത്ഥി കാലത്തുതന്നെ പൊതുപ്രവർത്തനത്തിൽ താൽപ്പര്യം കാണിച്ച കുഞ്ഞിരാമനെ എ.കെ.ജി.-യാണു കെ.എസ്.എഫ്-ൽ ചേർത്തത്. വൈദ്യരായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവ്, മകനെ തന്റെ പാതയിലേയ്ക്കുകൊണ്ടുവരാൻ വടകര സിദ്ധാശ്രമത്തിൽ സംസ്കൃതം പഠിക്കാനും തുടർന്ന് തൃപ്പൂണിത്തുറ ആയുർവേദ കോളേജിൽ വൈദ്യം പഠിക്കാനും അയച്ചു. അവിടെയും കെ.എസ്.എഫ്-ൽ സജീവമായിരുന്ന കുഞ്ഞിരാമൻ 1967-1970 കാലത്ത് കെ.എസ്.എഫ്. സംസ്ഥാന വൈസ് പ്രസിഡന്റും എറണാകുളം ജില്ലാ പ്രസിഡന്റുമായി. തുടർന്ന് കെ.എസ്.വൈ.എഫ്. അവിഭക്ത കണ്ണൂർ ജില്ലാ വൈസ് പ്രസിഡന്റ്, തൃപ്പൂണിത്തുറ ആയുർവേദ കോളേജ് യൂണിയൻ ചെയർമാൻ എന്നീ നിലകളിൽ പ്രവർത്തിച്ച കുഞ്ഞിരാമൻ, 1979 മുതൽ 1984 വരെ ചെറുവത്തൂർ പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റായും പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സി.പി.ഐ.(എം.) കാരിയിൽ ബ്രാഞ്ച് സെക്രട്ടറി, ചെറുവത്തൂർ ലോക്കൽ സെക്രട്ടറി, നീലേശ്വരം ഏരിയ സെക്രട്ടറി, കാസർഗോഡ് ജില്ലാ രൂപവത്കരിച്ചപ്പോൾ ജില്ലാ സെക്രട്ടേറിയറ്റ് അംഗം എന്നീ പദവികളും കുഞ്ഞിരാമൻ വഹിച്ചു. സി.ഐ.ടി.യു. ജില്ലാ കമ്മിറ്റി അംഗം, തോട്ടം

തൊഴിലാളി യൂണിയൻ ജില്ലാ സെക്രട്ടറി, നീലേശ്വരം ബ്ലോക്ക് ഡെവലപ്പ്മെന്റ് കമ്മിറ്റി ചെയർമാൻ, ഡി.ഡി.സി. അംഗം., ഔഷധി ഡയറക്ടർ, പ്ലാന്റേഷൻ കോർപ്പറേഷൻ ഡയറക്ടർ തുടങ്ങി വിവിധ മേഖലകളിലും പ്രവർത്തിച്ച കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ 1994 മുതൽ 2004 വരെ കാസർഗോഡ് ജില്ലാ സെക്രട്ടറിയായും 24 വർഷം സി.പി.ഐ.(എം.) സംസ്ഥാന കമ്മിറ്റി അംഗമായും പ്രവർത്തിച്ചു. 2006-ലും 2011-ലും കേരള നിയമസഭയിലേയ്ക്ക് തൃക്കരിപ്പൂരിൽനിന്നും തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

പൊതുതാൽപ്പര്യങ്ങൾക്കുവേണ്ടി നിലകൊള്ളുകയും രാഷ്ട്രീയത്തിൽ മാതൃകാപരമായ പ്രവർത്തനം കാഴ്ചവയ്ക്കുകയും ചെയ്ത ഒരു ജനകീയ നേതാവിനെയാണ് കെ. കുഞ്ഞിരാമന്റെ നിര്യാണത്തിലൂടെ നമുക്ക് നഷ്ടമായിരിക്കുന്നത്.

കെ. പി. വിശ്വനാഥൻ

മുതിർന്ന കോൺഗ്രസ് നേതാവും മുൻമന്ത്രിയുമായ കെ. പി. വിശ്വനാഥൻ 2023 ഡിസംബർ 15-ന് അന്തരിച്ചു.

1940 ഏപ്രിൽ 22-ന് കുനംകുളം ആർത്താറ്റ് കുറുക്കൻപാറ കല്ലയിൽ പാങ്ങൻ്റെയും പാറുക്കുട്ടിയുടെയും ദമ്പതാമത്തെ മകനായി ജനിച്ചു

വിശ്വനാഥൻ എം.ജെ.ഡി. ഹൈസ്കൂളിൽനിന്നും പ്രാഥമിക വിദ്യാഭ്യാസം നേടി. കേരള വർമ്മ കോളേജിൽനിന്ന് പ്രീ യൂണിവേഴ്സിറ്റി പാസായ ശേഷം ഇംഗ്ലീഷിൽ ബിരുദം നേടി. കേരള വർമ്മയിൽ ബാസ്റ്റർബാൾ ടീം ക്യാപ്റ്റനായിരുന്ന അദ്ദേഹം ഹോക്കിയിലും അത്ലറ്റിക്സിലും പ്രാവീണ്യം നേടിയിരുന്നു. 1963-ൽ യൂത്ത് കോൺഗ്രസ് മണ്ഡലം സെക്രട്ടറിയായ വിശ്വനാഥൻ 1964-ൽ എറണാകുളം ലോ കോളേജിൽ നിയമപഠനത്തിനെത്തുകയും 1967-ൽ യൂത്ത് കോൺഗ്രസ് തൃശ്ശൂർ ജില്ലാ പ്രസിഡന്റാകുകയും ചെയ്തു.

1970-ൽ തൃശ്ശൂർ ഡി.സി.സി. സെക്രട്ടറിയായ വിശ്വനാഥൻ 1977-ലെ തെരഞ്ഞെടുപ്പിൽ കുനംകുളം മണ്ഡലത്തിൽനിന്നും വിജയിച്ച് നിയമസഭയിലെത്തി. 1980-ൽ വീണ്ടും അതേ മണ്ഡലത്തിൽനിന്ന് വിജയിച്ചത് ഇടതുമുന്നണിക്കൊപ്പം കോൺഗ്രസിലെ ആന്റണി വിഭാഗത്തിന്റെ സ്ഥാനാർത്ഥിയായിട്ടായിരുന്നു. 1987 മുതൽ കൊടകരയിലേയ്ക്ക് മാറിയ വിശ്വനാഥൻ തുടർച്ചയായി നാല് തെരഞ്ഞെടുപ്പുകളിൽ വിജയിച്ച് 20 വർഷം ഒരേ മണ്ഡലത്തിലെ ജനപ്രതിനിധിയായി.

1991 മുതൽ 1994 വരെ കെ. കുര്യനാകരന്റെയും 2004 മുതൽ 2005 വരെ ഉമ്മൻചാണ്ടിയുടെയും മന്ത്രിസഭകളിൽ വനം വകുപ്പുമന്ത്രിയായിരുന്നു. മയക്കുമരുന്ന് വിരുദ്ധ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും വനസംരക്ഷണത്തിലും കൈവരിച്ച നേട്ടത്തിന് 'ആന്റി നാർക്കോട്ടിക് കൗൺസിൽ ഓഫ് ഇന്ത്യ'-യുടെ ദേശീയ അവാർഡും മികച്ച പാർലമെന്റേറിയനുള്ള 'മാതൃകാ സാമാജിക് അവാർഡും കെ. പി. വിശ്വനാഥന് ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സഹകരണ രംഗത്തും വലിയൊരു മാതൃകയും സാന്നിധ്യവുമായിരുന്ന കെ. പി. വിശ്വനാഥന്റെ വിധേയത്തിലൂടെ രാഷ്ട്രീയ, സാമൂഹികരംഗങ്ങളിൽ കർമ്മനിരതനായിരുന്ന ഒരു നേതാവിനെയാണ് നമുക്ക് നഷ്ടമായിരിക്കുന്നത്.

ടി. എച്ച്. മുസ്ലിം

മുതിർന്ന കോൺഗ്രസ് നേതാവും മുൻമന്ത്രിയുമായ ടി. എച്ച്. മുസ്ലിം 2024 ജനുവരി 14-ന് അന്തരിച്ചു.

ആലുവ ചാലക്കൽതോട്ടത്തിൽ കോട്ടപ്പുറത്ത് കുടുംബത്തിൽ ഹൈദ്രോസ്-ഫാത്തിമാ ബീവി ദമ്പതികളുടെ മകനായി 1941 ഡിസംബർ 7-ന് ജനിച്ച ടി. എച്ച്. മുസ്ലിം തന്റെ പതിനാറാം വയസിൽ വിദ്യാർത്ഥി പ്രസ്ഥാനത്തിലൂടെ രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചു. 1957-ൽ യൂത്ത്

കോൺഗ്രസ് വാഴക്കുളം മണ്ഡലം പ്രസിഡന്റായത് മുതൽ മുഴുവൻ സമയ പാർട്ടി പ്രവർത്തകനായ ടി. എച്ച്. മുസ്തഫ 1978-ൽ കോൺഗ്രസ് പിളർന്നപ്പോൾ ഇന്ദിരാഗാന്ധി നേതൃത്വം നൽകിയ പക്ഷത്തിനൊപ്പം ചേർന്നു. തുടർന്ന് എറണാകുളം ഡി.സി.സി. പ്രസിഡന്റും കെ. കരുണാകരന്റെ വിശ്വസ്തനുമായി മാറിയതോടെ സംഘടനാരംഗത്ത് ടി. എച്ച്. മുസ്തഫ കരുത്തനായി. തികഞ്ഞ രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തകനായി മാറിയ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സവിശേഷതകളിൽ ഒന്ന് മണിക്കൂറുകളോളം സദസ്സിനെ പിടിച്ചിരുത്താൻ കഴിയുന്ന വിധത്തിൽ പ്രസംഗിക്കാനുള്ള വൈഭവമായിരുന്നു.

1977-ൽ ആലുവയിൽനിന്ന് ആദ്യമായി അഞ്ചാം കേരള നിയമസഭയിൽ അംഗമായ ടി. എച്ച്. മുസ്തഫ 1982, 1987, 1991, 2001 വർഷങ്ങളിലെ തെരഞ്ഞെടുപ്പുകളിൽ കുന്നത്തുനാട് മണ്ഡലത്തിൽനിന്ന് വിജയിച്ചു. ഏഴാം കേരള നിയമസഭയിൽ കോൺഗ്രസ് നിയമസഭാ കക്ഷി ഉപനേതാവായിരുന്ന ടി. എച്ച്. മുസ്തഫ; കെ. കരുണാകരൻ മന്ത്രിസഭയിൽ 1991 മുതൽ 1995 വരെ ഭക്ഷ്യ-പൊതുവിതരണ വകുപ്പുമന്ത്രിയായിരുന്നു. സംസ്ഥാന ഖാദി ബോർഡ് വൈസ് ചെയർമാനായും കേരള സ്റ്റേറ്റ്

കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ് റബ്ബർ മാർക്കറ്റിംഗ് ഫെഡറേഷൻ ചെയർമാനായും സിയാൽ ഡയറക്ടറായും പ്രവർത്തിച്ച ടി. എച്ച്. മുസ്തഫ ഐ.എൻ.ടി.യു.സി. സംസ്ഥാന, ദേശീയ നിർവാഹക സമിതികളിൽ അംഗമായിരുന്നു. കേരളത്തിലെ റബ്ബർ കർഷകരുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേക താല്പര്യമെടുത്തിരുന്ന ടി. എച്ച്. മുസ്തഫ റബ്ബർ മാർക്കറ്റിംഗ് ഫെഡറേഷൻ രൂപീകരിച്ച കാലം മുതൽ അതിൽ സജീവമായിരുന്നു. റബ്ബർ മാർക്കറ്റിംഗ് ഫെഡറേഷൻ പ്രസിഡന്റായിരിക്കെ ഫെഡറേഷന്റെ പ്രവർത്തനമേഖല വിപുലീകരിക്കാൻ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്ന ടി. എച്ച്. മുസ്തഫ അവസാനം മത്സരിച്ചത് 2023 നവംബർ 26-ന് നടന്ന ആലുവ-കുന്നത്തുനാട് റബ്ബർ മാർക്കറ്റിംഗ് സൊസൈറ്റിയുടെ ഭരണസമിതിയിലേയ്ക്ക് നടന്ന തിരഞ്ഞെടുപ്പിലാണ്. അതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാനൽ എതിരില്ലാതെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

എറണാകുളം ജില്ലയിലെ കോൺഗ്രസ് പ്രവർത്തകർക്ക് പൊതുവിദ്യാലയം, പെരുമ്പാവൂർ, കുന്നത്തുനാട് മേഖലയിലുള്ളവർക്ക് പ്രത്യേകിച്ചും അവസാന കാലഘട്ടംവരെ പ്രിയപ്പെട്ട നേതാവായിരുന്ന ടി. എച്ച്. മുസ്തഫയുടെ നിര്യാണത്തിലൂടെ സൗമ്യവും ഹൃദയവുമായ ഇടപെടലുകളിലൂടെ

സഹപ്രവർത്തകരുടെയും സാധാരണക്കാരുടെയും എദയം കവർന്ന ഒരു നേതാവിനെയാണ് നമുക്ക് നഷ്ടമായിരിക്കുന്നത്.

അന്തരിച്ച മഹത് വ്യക്തികളോടുള്ള ആദരസൂചകമായി അൽപ്പ സമയം എഴുന്നേറ്റ് നിൽക്കാം.

(അന്തരിച്ച മഹത് വ്യക്തികളോടുള്ള ആദര സൂചകമായി ബഹുമാനപ്പെട്ട സഭാംഗങ്ങൾ അൽപ്പസമയം എഴുന്നേറ്റുനിന്ന് മൗനമാചരിച്ചു.)

(മി. സ്പീക്കർ)